

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă privind reproducerea
umană asistată medical**

Analizând **propunerea legislativă privind reproducerea umană asistată medical**, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B254 din 20.05.2009,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare reproducerea umană asistată medical, în scopul susținerii cuplurilor cu probleme de fertilitate, precum și al creșterii natalității, așa cum se arată în cadrul Expunerii de motive.

Întrucât reglementează infracțiuni, propunerea legislativă se înscrie în categoria legilor organice, prima Cameră sesizată fiind Senatul, în conformitate cu prevederile art.75 alin.(1) din Constituție, republicată.

2. Referitor la fondul reglementării propuse, menționăm că, în anul 2003, prin avizul nr.561/07.04.2003, Consiliul Legislativ a avizat o propunere legislativă privind consilierea obligatorie în cazul întreruperii de sarcină. Pe parcursul procedurii parlamentare, respectiva propunere legislativă a suferit numeroase și semnificative schimbări, inclusiv a titlaturii, devenind un proiect care avea ca titlu „Lege privind sănătatea reproducerii și reproducerea umană asistată medical”.

În urma adoptării de cele două Camere ale Parlamentului, la cererea Președintelui României, s-a trecut la reexaminarea proiectului, care a fost adoptat, cu anumite intervenții, de ambele Camere parlamentare, fiind apoi trimis la promulgare.

Președintele României a sesizat Curtea Constituțională, care prin Decizia nr.418 din 18 iulie 2005 a constatat că o serie de prevederi sunt neconstituționale.

Ca urmare a dezbaterii deciziei Curții Constituționale, plenul Senatului a respins respectivul proiect, care nu a mai fost trimis Președintelui României în vederea promulgării.

Prezenta propunere legislativă reprezintă o reiterare, cu modificări, a soluțiilor legislative promovate prin proiectul susmenționat, mai puțin cele referitoare la sănătatea reproducerii.

Deși, în linii mari, au fost eliminate prevederile declarate neconstituționale de către Curte, recomandăm o reanalizare riguroasă a soluțiilor propuse, astfel încât acestea să fie conforme cu cadrul constituțional.

Totodată, menționăm că propunerea legislativă privind Codul civil, înregistrată la Senat pentru dezbatere cu nr.B268/2009, vizează reglementarea reproducerii umane asistată medical, însă doar cu terț donator, de care prezenta propunere legislativă ar trebui să țină seama, în măsura în care această reglementare nu conține prevederi neconstituționale.

În același timp, menționăm că propunerea legislativă supusă avizării are o redactare defectuoasă, care nu răspunde exigențelor tehnicii legislative, așa cum sunt ele stabilite la art.7 alin.(4) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce.

3. La art.2 partea introductivă, propunem înlocuirea sintagmei „au următoarele definiții:” prin sintagma „au următoarea semnificație:”.

La **lit.a)**, sugerăm revederea normei propuse referitor la **dreptul** la reproducere al **cuplurilor**, în măsura în care cuplul nu are înțelesul de soț și soție, întrucât uniunea consensuală (concubinajul) încă nu a fost legalizată.

Observația este valabilă pentru întreg conținutul propunerii legislative, mai ales că **lit.l)** utilizează în mod expres noțiunea de

„concupin”, **art.4** folosește sintagma „bărbatul și femeia”, respectiv „o viață comună”, iar **art.15 alin.(3)**, termenul „concupinaj”.

La **lit.d)**, recomandăm folosirea unei alte expresii decât „mamă purtătoare”, deoarece aceasta este folosită, în limbajul curent, cu sensul de mamă surrogat, adică femeia care, în baza unui contract, își dă acordul să ducă la termen o sarcină, în beneficiul unui cuplu care se confruntă cu probleme de fertilitate. Or, așa cum este definită aici, mama purtătoare este chiar femeia din cuplul infertil, nu o femeie străină, din afara cuplului.

Formulăm această recomandare mai cu seamă pentru că **lit.j)** face vorbire despre „o altă femeie, purtătoare de sarcină”, deci despre o mamă surrogat, ceea ce poate genera dificultăți de interpretare.

Recomandarea vizează și **lit.k)**.

La **lit.e)**, pentru o exprimare coerentă, propunem înlocuirea sintagmei „decizia pacientului este voluntară și informată” prin „decizia pacientului să fie voluntară și luată în cunoștință de cauză”, precum și a expresiei „consimțământ informat” prin „consimțământ dat în cunoștință de cauză”.

La **lit.f)**, nu este clar ce desemnează noțiunea de „cuplu reproductiv”. Probabil că a fost avut în vedere cuplul infertil. Recomandăm lămurirea acestui aspect.

Întrucât **lit.g)** conține o definiție, pentru o redactare simetrică cu definițiile de la celelalte litere ale articolului, este necesar ca textul să înceapă cu prepoziția „prin”.

Totodată, propunem înlocuirea sintagmei „în scopul informării asigurării” prin „în scopul asigurării informării”. Menționăm că textul, în redactarea actuală, este neinteligibil.

La **lit.h)**, nu se înțelege la ce se referă expresia „cuplu viabil”; la speranța de viață a partenerilor sau la caracterul de stabilitate a cuplului? Propunem clarificarea acestui aspect.

La **lit.i)**, pentru o exprimare coerentă, propunem înlocuirea sintagmei „dezvoltării sale ulterioare în făt” prin formularea „dezvoltării sale ulterioare la stadiul de făt”.

La **lit.l)**, definiția este absolut insuficientă, neprecizându-se în ce constă inseminarea artificială. De aceea, trebuie revizuită.

La **lit.m)**, în nici un caz nu poate fi vorba despre anonimatul donatorului, ci despre păstrarea confidențialității asupra identității acestuia. Este necesară reformularea corespunzătoare a textului.

Totodată, recomandăm înlocuirea expresiei „acceptând fecundarea” prin sintagma „în scopul fecundării”, care este mai potrivită în context.

4. La art.5 alin.(3), nu se înțelege la ce se referă „confirmarea cererii”. Recomandăm revederea textului, în scopul clarificării. Probabil că s-a avut în vedere situația în care confirmarea ține de împrejurări care nu depind nici de solicitant, nici de centrul respectiv, unde ar urma să se facă reproducerea umană asistată medical.

Dar, chiar și în această situație, în cazul în care cererea nu i-a fost confirmată, considerăm că ar trebui precizată posibilitatea solicitantului de a se adresa mai departe unui organism cu atribuții de control.

5. La art.7 alin.(1) lit.a), nu este clar ce înseamnă producerea „abuzivă” de embrioni; este vorba despre producerea mai multor embrioni decât este necesar pentru a se realiza reproducerea umană asistată medical?

La **lit.l)**, menționăm că „nedepistarea” unor eventuale boli constituie o inacțiune, o omisiune, nicidecum o activitate, așa cum prevede partea introductivă a articolului.

La **alin.(2)**, referirea la „modalități de săvârșire a infracțiunilor” s-a făcut, probabil, ca urmare a celor precizate de Curtea Constituțională, în decizia sus-menționată, în conformitate cu care aceste fapte, nefiind incriminate la data emiterii deciziei, ele constituiau modalități de săvârșire a unor infracțiuni, precum divulgarea secretului profesional, abuzul în serviciu sau vătămarea corporală.

Cum, potrivit art.22, toate activitățile prevăzute la art.7 alin.(1) constituie infracțiune, propunem eliminarea alin.(2).

6. La art.9 lit.b), întrucât nu este vorba despre bolile care se pot transmite partenerului, așa cum se înțelege din modul în care este redactat textul, ci despre boli ale partenerului, propunem înlocuirea sintagmei „boli genetice sau transmisibile la partener” prin formularea „boli genetice sau transmisibile **ale partenerului**”.

7. La art.12 alin.(1), din rațiuni de ordin gramatical, este necesară înlocuirea cuvântului „datorat” prin expresia „din cauza”.

La **alin.(6)**, pentru acoperirea tuturor situațiilor posibile, propunem înlocuirea sintagmei „penal sau civil” prin „penal și/sau civil”.

8. La **art.13**, recomandăm eliminarea părții finale „prin invocarea incidenței unor cazuri de forță majoră”, având în vedere că în debutul textului sunt prevăzute cauzele exoneratoare.

9. La **art.14 alin.(1)**, este necesară revederea frazei referitoare la acțiunile în justiție pe care le are la îndemână persoana interesată, întrucât, pe de o parte, „acțiunea în răspundere” (ce poate fi contractuală sau delictuală) nu se încadrează în ipoteza avută în vedere de inițiatori, iar pe de altă parte „acțiunea pentru recunoașterea” (corect, **stabilirea**, deoarece recunoașterea se realizează prin declarație, nu prin intermediul unei acțiuni în justiție) paternității sau maternității are caracter personal, aparținând copilului, nu oricărei persoane interesate; în fine, acțiunea în contestație a filiației (corect, în **contestarea recunoașterii filiației**) presupune o recunoaștere prealabilă a filiației, ceea ce iar nu este cazul.

10. La **art.15 alin.(1)**, norma propusă este eliptică, întrucât prevede doar nașterea de drepturi și obligații, fără să le enumere.

Textul **alin.(2)** este neinteligibil, motiv pentru care sugerăm reformularea sa, în funcție de ceea ce s-a dorit a se exprima.

La **alin.(4)**, pentru un stil normativ adecvat, propunem înlocuirea sintagmei „este fără efect” prin „este **lipsit de efect**”, precum și a sintagmei „separație de cuplu” prin „separației în fapt”, aceasta din urmă referindu-se la soți.

La **alin.(5)**, întrucât termenul „operații” are altă semnificație în limbajul curent, propunem înlocuirea cuvântului „operațiile” prin „tehnice”, folosit, de altfel, în cuprinsul prezentei propuneri legislative.

11. La **art.19 alin.(2)**, pentru mai multă claritate, propunem înlocuirea cuvântului „genitor” prin „donator”.

12. La **art.21**, pentru acoperirea situației în care s-au produs și prejudicii, propunem ca enumerarea formelor de răspundere să rețină și răspunderea **civilă**, prevăzută, de altfel, la art.12 alin.(6) pentru donatorul de gameți.

13. La **art.22**, pentru o exprimare proprie stilului normativ, propunem înlocuirea cuvântului „enumerate” prin „prevăzute”.

14. Textul **art.23** este incoerent, lipsindu-i predicatul. Este necesară revederea sa.

15. La **art.25 alin.(1)**, menționăm că, pentru respectarea prevederilor art.53 alin.(1¹) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, data intrării în vigoare a normelor de aplicare nu trebuie să depășească, de regulă, 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii.

Alin.(2) nu are relevanță, întrucât dispozițiile dintr-un act normativ care are legătură cu materia reglementată prin prezenta propunere legislativă se aplică în mod direct, în măsura în care nu intră în conflict cu noile reglementări, fără a mai fi necesar să se menționeze aceasta. Pe cale de consecință, propunem eliminarea sa.

Textul **alin.(3)** este în dezacord cu prevederile art.63 alin.(3) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia, în vederea abrogării, dispozițiile normative vizate trebuie determinate expres. Din acest motiv, propunem fie reformularea corespunzătoare a textului, fie eliminarea sa.

PREȘEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București

Nr. 643/11.06.2009.

Lege privind reforma în domeniul sănătății

Notă: în cuprinsul actelor normative în vigoare denumirea "Ministerul Sănătății" se înlocuiește cu denumirea "Ministerul Sănătății Publice", iar sintagma "ministrul sănătății" cu sintagma "ministrul sănătății publice"; Notă: Următoarele prevederi ale titlului XVII se abrogă la data aderării României la Uniunea Europeană: art. 700 alin. (2), art. 730 alin. (3), art. 733, art. 735 alin. (2), art. 787 alin. (1); Vezi Legea nr. 388/2007(cotele de contribuții pentru asigurările de sănătate pentru anul 2008)

1	promulgată prin	D. nr. 418/2006	M. Of. nr. 372/28 apr. 2006	
		Decret pentru promulgarea Legii privind reforma în domeniul s ănătății		
2	rectificare		M. Of. nr. 391/5 mai 2006	<i>art. 854 din cap. XIV al titlului XVII</i>
		RECTIFICARE		
3	modificări prin	O.G. nr. 35/2006	M. Of. nr. 675/7 aug. 2006	<i>abrogă art.261 alin.(3)</i>
		Ordonanță pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală		
	aprobată cu modificări și completări prin	L. nr. 505/2006	M. Of. nr. 1054/30 dec. 2006	
4	modificări prin	O.U.G. nr. 72/2006	M. Of. nr. 803/25 sep. 2006	<i>modifică art. 14, art. 16 lit.e), art. 48, art. 50 lit. d), art. 52, art. 54 alin.(1), art. 60 lit.f), art. 80 lit. a), b) și d), art. 81, art. 93 alin.(5), art. 110 alin.(2), art. 153 partea introductivă și lit. b), art. 192, art. 213 alin.(1) lit. b), art. 223 alin.(2) lit. e), art. 237 partea introductivă a alin.(1) și lit. i) și o), art. 256 alin.(3), art. 257 alin.(3), art. 262 alin.(1) lit. b), art. 285 alin.(3), art. 298 alin.(4), art. 299 alin.(1), art. 306 lit. a) și b), art. 313, art. 339 lit. c), art. 359, art. 362, art. 863 lit. e);</i>
	aprobată cu modificări și completări prin	L. nr. 34/2007	M. Of. nr. 38/18 ian. 2007	<i>introduce lit.x) și alin.(2) la art. 16, alin.(1_1) la art. 54, lit. r), s), t) și u) la alin.(1) al art. 237 și alin.(3), lit. d) la alin.(1) al art. 256, alin.(2_1) la art. 265, alin.(2) la art. 367;</i>
				<i>abrogă art. 272 alin. (2) lit. d), art. 350 alin.(3)</i>
5	rectificare		M. Of. nr. 823/6 oct. 2006	<i>rectifică art. 1</i>
		RECTIFICARE		
6	modificări prin	O.U.G. nr. 88/2006	M. Of. nr. 941/21 nov. 2006	<i>modifică art.259 alin.(3), art. 260 alin.(1) lit. a); introduce art.258_1</i>
	aprobată cu completări prin	L. nr. 120/2007	M. Of. nr. 299/4 mai 2007	
		Notă: Instituțiile publice centrale și locale, indiferent de sistemul de finanțare și de subordonare, inclusiv activitățile finanțate integral din venituri proprii, înființate pe lângă instituțiile publice, cu excepția instituțiilor finanțate integral din venituri proprii, nu acordă tichete de masă în anul 2007.		
7	modificări prin	O.U.G. nr. 104/2006	M. Of. nr. 1007/19 dec. 2006	<i>modifică art. 190 alin.(3)</i>
		Ordonanță de urgență pentru modificarea alin. (3) al art. 190 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății		
	respinsă prin	L. nr. 284/2007	M. Of. nr. 733/30 oct. 2007	